

Podnikejme

Zpravodaj projektu Rodina a zaměstnání – inovace pro venkov

jina
environmentální

číslo 4

Malá domů

Toto sousloví patřilo kdysi snad výhradně ke sportovnímu slangu, dnes se stále častěji používá spíše ve smyslu střetu zájmů, k označení něčeho, co někomu přinese nějakou výhodu, ať materiální či nemateriální. Trochu hanlivé je to, pokud se jedná o výhodu pro domov o čtyřech stěnách, pokud jde ale o domov v širším slova smyslu, pak “malou domů” vnímám vysloveně pozitivně. To sousloví se mi líbí v souvislosti s podporou místa, kde žijí. Taková počestěná verze lokalizace. To, že je dobré nakupovat místní výrobky nejlépe u místních výrobců, už u nás pozvolna zapouští svoje kořeny. Penízky zůstanou “doma” a přinesou nám všem, kteří zde “bydlíme” nějaký užitek. Více peněz pro výrobce může znamenat rozšíření výroby a také více zaměstnanců.

Každý si hledáme obživu, jak a kde se dá. Někdo hledá zaměstnání, kde se nejlépe uplatní ve svém oboru. Jiný raději spoléhá sám na sebe, a hledá, v čem by mohl podnikat. Větší svobodu zde kompenzuje nejistota příjmu a neustálý boj o místo na trhu. Obzvláště na venkově je to nelehký úkol. Přitom na zejména na venkově na trhu zdánlivě chybí mnoho prodejců i výrobců. Nikdo ale nechce nabízet službu, kterou využívá mnohem méně lidí, než ve městě a nikdo také za ni není ochoten platit podstatně víc než ve městě. Znamená to ale, že tu službu na venkově nikdo nepotřebuje?

Obdivuji ty, kteří hledají příležitosti k podnikání právě tam, kde stát, společnost nebo volný trh selhává. V režimu sociálního podnikání nabízejí a organizují práci zdravotně hendikepovaným, dlouhodobě nezaměstnaným, či jinak vyloučeným lidem i s vědomím, že efektivita jejich práce nemusí být srovnatelná s běžnými pracovníky. Nabízí služby nebo organizují výrobu, která by na komerční bázi dávno zkrachovala. Pečují o krajinu, provozují kavárny, komunitní centra a zahrady, zpracovávají odpady a podobně. Někdo možná namítne, proč podporovat dotacemi či příspěvky něco, co na volném trhu neobstojí. Třeba proto, že zde najdou práci lidé, kteří se jinak se svým hendikepem cítí osamělí, kteří si nemohou dovolit dojíždět do vzdáleného města, pro které i malý příjem je důležitým zdrojem živobytí či vítaným přilepšením. Třeba proto, že díky napůl dobrovolnický provozované kavárně vznikne prostor pro setkávání, že vznikne nová služba, která těm „normálně zaměstnaným“ a solventním uvolní ruce a usnadní běžný život.

Takže vlastně v případě sociálního podnikání bych byla klidně i pro zavedení sousloví „velká domů“.

Zuzana
Guthová

Co najdete uvnitř

Vision 21

**Návštěva v Cardiffu
u Steva Garretta**

**Respektovat zájmy
všech bytostí**

Medailonek partnerů projektu

Zuzana Guthová

V MAS Sdružení Růže, která je partnerem MAS, jsem od jejího samotného vzniku, manažerkou pak od roku 2007. Před tím jsem pracovala v malé ekologicky orientované obecně prospěšné společnosti Rosa v Českých Budějovicích. Vedle tématu „šetrná spotřeba“ jsme se v ekologické poradně Rosy věnovali také místnímu rozvoji, komunitnímu rozvoji a místní ekonomice. Právě práce na některých projektech komunitního rozvoje mě do MAS přivedla. S Rosou jsem zůstala několik dalších let v kontaktu jako členka nebo předsedkyně správní rady.

A teď pár osobních otázek ☺

Na otázku, jaký je můj rodinný stav mohu odpovědět: velmi uspokojivý. Vzhledem k tomu, že o děti (vlastní) se starám už více než 33 let, užívám si teď jejich postupné vylétání z hnízda. Občas pod křídlo vezmu na pár chvil některé ze dvou vnoučat. Nemohu tedy říci, že žiji sama, i když by to tak někdo nazval. Manžela nemám, ale mnoho přátel a zájmů, kterým se snad právě tomuto stavu mohu víc věnovat.

V sociálním podnikání vidím velký potenciál. Kde jsem skeptická je schopnost lidí se domluvit a vzájemně si důvěřovat.

Tam máme za našimi velšskými partnery co dohánět. Zde vidím taky hlavní pole práce ve školách. Je to asi o úplně jiném systému vzdělávání a do toho se už asi pouštět nebudu. Kul-

tura naslouchání, vzájemné komunikace a respektu k názoru druhých je u nás na velice nízké úrovni a určitě to lze trénovat

i s dětmi. Je to škoda. Mohli bychom mít a byli bychom schopni udělat mnohem více. Jak stárnu a přibývá šedin (zatím dobře skrývaných) stává se ze mě, bývalé aktivistky, stále více a více jen pozorovatel dění kolem. I to mě ale moc baví.

A moje životní motto? To se asi postupně mění podle priorit v tom kterém životním období. V současnosti mě napadá asi toto: Víze bez akce je sněním a akce bez vize je noční můrou. S tvorbou mé vlastní osobní vize mám ale neustálé problémy!

Výuka ve škole ve Skotsku

Výstupy z projektu

stáže

Vision 21

Další z našich stážistů, pan Jaroslav Klabouch, měl možnost po dobu několika dní zapojit se do práce organizace Vision 21. Vision 21 je neziskovou organizací se sídlem v Cardiffu, která pracuje se zdravotně hendikepovanými klienty a pomáhá jim se sociálním začleněním do společnosti.

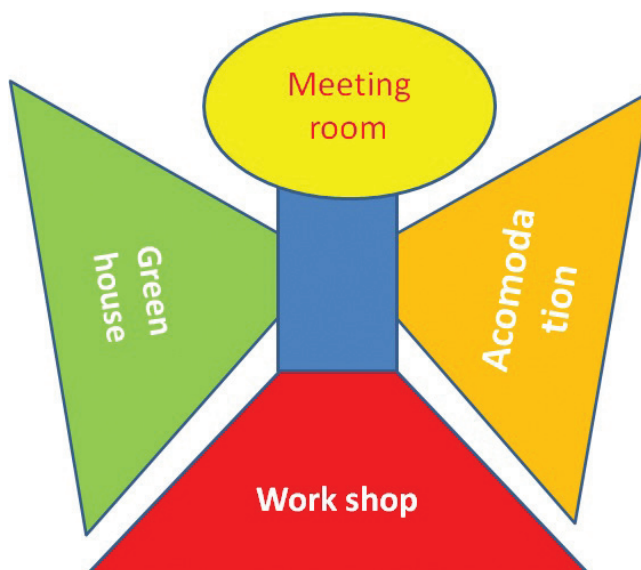
Vision 21 nabízí lidem se zdravotním hendikepem především vzdělávání a odbornou přípravu za účelem získání samostatného zaměstnání. V tomto oboru pracuje již 26 let a velká část této práce je zaměřena na poskytování kvalitního školení a podpory studentům s mentálním hendikepem.

V současnosti Vision 21 nabízí souběžně téměř 20 vzdělávacích programů: jedná se o vzdělávání a rozvoj praktických dovedností v oblasti Kateřinku, péče o zvířata, péče o životní prostředí, zahrádnictví, rozvoj sociálních dovedností, výroba keramiky, prodej zboží, práce s informačními a komunikačními technologiemi a podobně.

Středisko má vlastní kuchyň, kde se studenti (nikdo je zde nenazývá klienty) seznamují se základními principy přípravy jídla a získávají gastronomické dovednosti. Pracovat zde mohou také na malé zahradě, pěstovat zeleninu pro potřeby kuchyně nebo v dílně pracovat se dřevem.

Rozšířené a oblíbené jsou hodiny počítačových dovedností a informatiky. Při dopoledních hodinách každý student pracuje svým vlastním tempem a má individuálně navržený studijní plán, který byl vytvořen podle potřeb a schopností. Všichni jsou povzbuzováni, aby usilovali o akreditovaný certifikát. Během typického dne studenti v centru pracují celé dopoledne na svých individuálních projektech až do oběda. Po obědě se pak všichni studenti zapojují do společných praktických dílen, které podporují jejich manuální dovednosti, schopnost týmové práce a budování vzájemné důvěry.

„Tento model práce s klienty bychom rádi přenesli i do naší každodenní praxe“, říká na závěr své prezentace pan Klabouch se Sociálního družstva Vlňa.

Cesta do St. Dogmails

V srpnu letošního roku jsem v rámci projektu „Rodina a zaměstnání – Inovace pro venkov“ absolvovala stáž do Walesu.

Navštívila jsem městečko St. Dogmails a v něm TheCoach House HanesLlandoch.

TheCoach House je sídlem charitativní organizace HanesLlandoch, která byla v roce 2000 založena k regeneraci viktoriánských staveb opatství v historickém centru města St. Dogmails.

U vstupu do historického objektu bývalého opatství je nyní otevřen funkční dům pro návštěvníky, ve kterém sídlí kavárna, muzeum a administrativní zázemí organizace.

Kavárna uvnitř nabízí odpolední čaje a bio

kávu, snídaně, obědy a občerstvení z čerstvých potravin z místních zdrojů, propaguje místní umělce a prodává místní výrobky a produkty.

V muzeu je možné zdarma prohlédnout pozoruhodnou sbírku středověkého sochařství a architektonických detailů, které před vznikem Centra veřejnost neměla možnost vidět. Expozice mapuje historii sídla od předkřesťanské doby až do současnosti.

Organizace také pořádá Lokal Producers Market- jednou týdně pořádaný trh ve venkovním prostoru, který vznikl z poptávky po místních čerstvých produktech. Pomáhají místním výrobcům propagovat a prodávat své výrobky tím, že mají možnost využívat stánek organizace a zázemí kavárny.

Organizace si vytvořila cíle:

- pomáhat vzniku pracovních příležitostí v oblasti a rozvoji sociální ekonomiky
- stimulovat příležitosti pro podnikatelské aktivity, které poskytují podporu pro ekonomiku oblasti-vytvořit více příležitostí k zaměstnání a regeneraci území
- vzdělávání mladých

stáže

- podporovat celoživotní učení
- zajímavým způsobem interpretovat významné pamětihodnosti a místní památky
- poskytovat školení v oblasti tradičních a praktických dovedností a řemesel
- zvýšit počet kvalitních prezentací a výstav místního dědictví, kultury a životního prostředí v oblasti
- rozpoznat svá aktiva a podporovat hrdost na jejich interpretaci-vytvořit příjemný prostor pro návštěvníky a zázemí pro setkávání místní komunity
- zvýšení odbytu místních dovedností, tradičního řemesla a produktů.

Bylo pro mě zajímavou zkušeností porovnat přístupy k sociálnímu podnikání. Jsem vděčná, že to bylo v zemi, kde jsou sociální schopnosti většiny obyvatel a vědomí přesahu v dobře fungující komunitě tak dobré, že si nic nepřejí víc, než aby chom my všichni měli šanci i ve svém prostředí podobné vztahy zažívat a aktivně je rozvíjet.

Lucie Sovová

Stručná předběžná zpráva o sociálním podnikání v jihozápadním Walesu s důrazem **NA DRUŽSTVA A PIVOVARY**

stáže

Zpráva popisuje, co jsem viděl, zažil nebo se dozvěděl na čtyřech místech západního Walesu. Zaměřil jsem se na několik dílčích témat, vycházejících především z cílů projektu „Rodina a zaměst-

městé i vlastní malé „kamenné“ prodejny. K vlastnímu sortimentu obvykle přibírají další místní produkty (např. med u řezníka) a v rohu náměstí je přímo specializovaná prodejna místních potravin. Na trhu

Že se na trhu prodejci chlubili, že prodávána vejce jsou od „šťastných slepic“, to mi připadá skoro obvyklé. V tom marketu jsem se ale náhodně podíval na složení několika výrobků a i tam, kde bych

nání – inovace pro venkov“, ale v jisté míře ovlivněných připravovanou Strategii komunitně vedeného místního rozvoje území Místní akční skupiny Sdružení Růže pro období 2014 – 2020 a také mými zájmy a mou kompetencí (např. jako předsedy družstva Měšťanský pivovar Borovany).

Osmitisícové městečko Brecon lze v mnoha ohledech srovnat např. s Třeboní, snad jen vojenskou tradici má navíc a naopak postrádá železniční spojení.

Jinak je podobně veliké, s dlouhou kulturní tradicí a také leží ve velkoplošném chráněném území. Oblast Brecon Beacons se sice označuje jako národní park, ale to je jen britský zvyk – podle klasifikace IUCN je ve stejné třídě s českými chráněnými krajinnými oblastmi.

Farmářské trhy se jednou za měsíc konají v tržnici a jednou na trhu. V mezidobí (o sobotách) se v tržnici konají pravidelné řemeslnické jarmarky a nepravidelné další akce. Tržnice má i část – méně než polovinu – se stálými krámkami (starosvětskými, ale ne výhradně s místními výrobky), takže průběžně funguje jako komunitní „uzel“, jak o tom svědčí velká nástěnka ve vstupní chodbě. Tržnice je udržována, ale není to „žádná sláva“ v doslovném smyslu. Několik místních producentů má po

bylo v polovině září asi půldruhého tuctu stánků především s ovocem, zeleninou a masem, ale i řezbář a knihař. Po celou dobu (10-14 hod.) s drobnými přestávkami hraje živá hudba (kytarista) a u pódia je jednoduchá amatérská občerstvovna. Některé stánky nebyly obsazené. Celkově milé a ekonomicky nevýznamné, tedy v zásadě jako v ČR. Podobnost podtrhlo i prezentované jakési ocenění „nejlepších džemů na světě“ (ne marmelád).

Družstevnictví

Jednotný korporátní vzhled umožňuje snadno najít družstevní lékárnu a cestovní kancelář (obojí na hlavním náměstí) a hlavně supermarket (opodál).

Všechna tři zařízení jsou součástí Co-operative Group Ltd., kterážto skupina s celkem asi osmi milióny členů¹ podle vlastního tvrzení vykonává asi 80% veškeré družstevní činnosti v Británii. Mimochodem, v Británii mají zcela nový (květen 2014) zákon Co-operative and Community Benefit Societies Act.

¹ Pro znalce: funguje na principu jeden člen, jeden hlas. Je to zcela nepochybně družstvo a to „Ltd“ v názvu se týká jen a pouze skutečnosti omezeného ručení. Neznamená to ani náhodou, že by to byla společnost s r.o. ve smyslu českého práva.

to nečekal, například na „normální“ majonéze, bylo výslovně uvedeno, že použité žloutky byly z vajec slepic z volného výběhu (free range). Vlastně, normální? Ta majonéza byla družstevní!

Poznal jsem to snadno, protože je na cenovkách po celém marketu vždy vyznačeno, který produkt je (také) družstevní.

Po ruce je bankomat (družstevní) a pošta či poštovna (patrně něco jako franšíza) – a nad hlavou pozvánka do družstva brnkající na city a (v postkoloniální Británii vcelku obvyklé) multi-kulti. V regálu s rybími konzervami se chlubí, že podle Greenpeace jsou jejich konzervovaní tuňáci hodnoceni mezi nejudržitelnějšími, tedy nejšetrnější lovenými.

Triatlon Canalathon 2014

55 čtyřlenných družstev napřed asi 8 km pádlovalo, potom jelo 27 km na kolech a nakonec 18 km běželo. Soudě podle dresů, někteří účastníci byli až z Cardiffu. Borci (obojího pohlaví a ve věku převážně mezi 25-40 lety, s přesahy na obě strany) tedy absolvovali celkem 33 mil podél kanálu Monmouthsire-Abergavenny-Brecon. Kanál pochází z přelomu 18. a 19. století a byl vybudován kvůli přepravě uhlí a železné rudy. Myslím, že potenciál (k podobným akcím) různých rybníkářských „stok“ na Třeboňsku je relativně málo využívaný.

Závěr triatlonu byl u nádrže na konci kanálu v Breconu, kde bylo mj. nedávno vybudované divadlo s restaurací a kavárnou. Opodál je i hřiště pro děti a dospělé, recyklační odpadové „hnízd“, ovšem v rozměrech sběrného dvora, dále náboženské středisko a další veřejná infrastruktura.

U cíle byl i stánek nedávno – r. 2011 – vybudovaného minipivovaru Brecon, ale nutno poznamenat, že ve srovnání se zmrzlinářem měl řádově méně zákazníků. Nabízel tři čepovaná piva, jedno lahvové a „Landlord's chutney“ (něco jako picallilli, tedy květák, okurky a cibule v octě a hořčici, jenže navíc s pivem) značky Miranda's Preserves z nedaleké (asi 12 km) farmy Trefecca. Stejný den se v regionu konaly dvě podobné akce, mj. náročnější cyklojízda Brecon Beast (Breconská příšera) na tratích 51 km a 71 km dlouhých. Přehled všech akcí, ubytovacích zařízení a turistických cílů je dobře dostupný na webu www.visitmidwales.co.uk, který provozuje neziskové (a mimochodem svépomocné, o žádné granty nežádající) sdružení MWT Cymru, založené na podporu podnikání a marketingu v cestovním ruchu. Roční členství v tomto sdružení stojí asi 850 Kč (přepočteno podle parity průměrných mezd) a členové mají nejen různé obchodní výhody, ale především široké možnosti internetové reklamy (vč. turistických serverů a různých mobilních aplikací) a využívání poradenských

a informačních služeb.

Cardigan je velký zhruba jako Boro-vany, přesně řečeno má cca 4200 obyvatel podle posledních údajů. Historicky zažil opakovaný pokles významu s přesunem dopravy z lodí na železnici na konci 19. století a posléze z železnice na silnice/dálnice v 60. letech století dvacátého. Koncem 90. let pro změnu zkrachoval významný zaměstnavatel, textilní továrna. Dá se říci, že v nultých letech nového století se tam sešlo několik rozvojových iniciativ. Kromě jiného národní program na podporu velštiny, který znamenal posílení spolkového a komunitního života obecně, a komunální program regenerace městského centra (dotace na obnovu fasád).

Seznámil jsem se – z úst Crise Tomose, místního aktivisty a význačného činovníka několika družstev – s obdivuhodným příběhem ryze „zdola“ povstávajícího družstva (**4CG** je zkratka velšského názvu Cymdeithas Cynnal a Cefnogi Cefn Gwlad, který znamená přibližně Ochrana a rozvoj venkovské pospolitosti), kterému se podařilo v poměrně krátké době shromáždit skoro čtvrt miliónu liber na členských vkladech a podobnou částku v půjčkách. Za tyto peníze nakoupilo parkoviště a několik okolních budov. Areál tehdy uvolnilo zemědělské družstvo, které se přestěhovalo na levnější předměstí. Při prodeji mělo význam i to, že nový nabyvatel měl také družstevní formu. 4CG ty budovy zčásti postupně rekonstruuje, zčásti už pronajímá lidem k bydlení, živnostníkům k podnikání a spřátelenému spolku k provozování ekoobchůdku. Po plánované rekonstrukci by v areálu měla vzniknout mj. tržnice a také stálá vlastivědná expozice. Hlavní příjem je z parkoviště, v čemž se družstvo řídí jednoduchou poučkou nízká marže, vysoký obrát – parkovné zhruba poloviční oproti blízkým městským i soukromým parkovištím.

Další příležitostí k expanzi družstva 4CG byla výstavba nové policejní stanice a soudu – veřejný a neziskový sektor měl totiž při prodeji starých budov přednost (ze zákona), čehož 4CG využilo.

Při vzniku i provozu 4CG byly a jsou důležité finanční služby od úvěrního a spořitelního družstva West Wales Credit Union (původně Credcer), mimochodem založeného v r. 2005 s počátečním kapitálem pouhých asi 8000 liber (v ČR nepředstavitelné a hlavně nezákonné). V současné době nabízí 4CG zaručený výnos z dalších členských vkladů 4 % a těší se, až bude (několikamilionovým nákladem)

opraven a zpřístupněn cardiganský hrad, nedávno pracně vykoupený od soukromých majitelů. To bude důležitý impuls pro rozvoj městečka i regionu.

Vesnička **Hermon** má pouhých asi 200 obyvatel. Prohraná bitva o uzavření místní školy v letech 2002-2003 se nakonec proměnila ve vítězství ve „válce“. Hermon totiž díky mobilizaci a navázání kontaktů sehnal dotaci na přípravu akčního plánu s PLANEDem. Díky procesu plánování si hermonští například uvědomili, že mají mezi sebou několik kvalitních expertů, kteří se tam přistěhovali na důchod.

Z dlouhodobého pohledu by chtěli další bytovou výstavbu a rozvoj cestovního ruchu. Začali ale hudebním festivalem, který se obzvlášť líbil mládeži (která jinak za muzikou drahého jezdy jinam), ale zafungoval i obecně jako příklad něčeho společně uspořádaného. Koná se od roku 2004 každoročně a dosáhl návštěvnosti kolem 10 000 lidí.

Naplánovali i využití a rozvoj areálu zrušené školy. K tomu ovšem s pomocí Cooperatives UK (obdobu Družstevní asociace ČR) založili neziskové družstvo (Industrial Provident Society, zvláštní status) družstvo Hermon Community Resource Centre. Prodlali 200 (!) družstevních podílů po £250 a dalších £15,000 získali z různých darů.

Družstvo koupilo celý areál bývalé školy zahrnující i dětské a fotbalové hřiště, na části pozemků zřídilo zahrádky pro 6 rodin, které je z historických důvodů nemají („domkáři“).

Ze dvou grantů (dohromady přes 300 000 liber) vybudovali přístavbu staré školy – komunitní centrum. V přízemí je sál (až 150 lidí) s barem a salonek (tam je dočasně školka), v patře (s terasou) pak dvě klubovny a tři kanceláře. Ve spojovacím traktu je kuchyň, zamýšlená i pro kavárnu. Ve staré škole totiž postupně bude kavárna (už domluveno), školka (dtto) a v podkroví prostor pro ubytování hostelového typu (zatím jen prostor). V současné době centrum zaměstnává dva lidi na částečné dotované úvazky.

Na střeše staré školy instalovaná fotovoltaická elektrárnička snižuje účty za elektřinu, ale družstvo má vyšší cíle v tomto směru. Chce sehnat prostředky na dvě větrné elektrárny jako zdroj čisté vlastní elektřiny pro celou obec a také zdroj stálých příjmů (situace do určité míry srovnatelná s Jindřichovicemi pod Smrkem).

Vlevo stará škola s novou přístavbou komunitního centra, vpravo snímek nástěnky ilustrující provoz.

V nevelkém **Narberthu** (2 150 obyvatel) jsou na hlavním náměstí pobočky dvou velkých bank a hned za rohem dvě „kampaňky“ vedle sebe, přesněji z obou stran průjezdu.

Organizace PLANED má historii, byť pod jinými zkratkami, už pětaticetiletou. Začínal jako skupina dobrovolníků kolem rekonstrukce a revitalizace bloomfieldského centra v Narberthu. V současné době vymezuje svou územní působnost hrabstvím Pembrokeshire², má skoro 20 zaměstnanců a jeho materiální a ekonomickou základnu představuje vlastnictví

² jedno z 22 hrabství ve Walesu, asi 1 600 km² a 122 000 obyvatel, tedy něco jako větší český okres, ale s vlastní samosprávou

komplexu bývalé školy – kromě samotné budovy školy (dnes víceúčelová, převážně kancelářská budova) také několik dílen, celkem 17 jednotek. Původní záměr byl, aby fungovaly jako jakýsi podnikatelský inkubátor, ale vesměs jsou už několik let obsazené prvními nájemníky. Je to tak pro všechny zúčastněné jednodušší.

PLANED se věnuje širokému spektru činností, v podstatě všemu kromě politiky, co tak venkovské komunity dělávají nebo mohou dělat. Sami to rozdělují do šesti hlavních tematických okruhů:

- Udržitelná komunita
- Energetika a životní prostředí
- Kulturní dědictví a cestovní ruch
- Zemědělství
- Síťování podnikatelů
- Kutilské kurzy

V největší míře (co do času, objemu) je to snad interpretace místního dědictví. Obvyklým východiskem je zpracování akčního plánu, po němž obvykle následuje i pomoc s provedením jednoho z navržených opatření/projektů. Za léta svého působení si PLANED získal dobrou pověst a „značku“, i když ne že by spory a rivality občas nebyly, ať už s obcemi (community councils), některými spolky nebo regionálním zastupitelstvem (Pembrokeshire County Council).

Zúčastnil jsem se mj. porady o přípravě žádosti o větší grant „On Your Patch“ (U vás doma, Na vašem flíčku) navazující na specifický projekt Wildlife On Your Patch. Zvláštní význam pro donora (velšskou vládu) má sběr údajů o výskytu běžných druhů rostlin a živočichů.

Prakticky jsem využil Indycube, jednoduchý

„inkubátor“ – místnost s velkým stolem uprostřed, několika židlemi okolo a připojením k internetu. V současné době tam chodívají několikrát týdně 4 živnostníci, kteří také využívají i základního poradenství pracovníků PLANEDu. Rady jsou založeny jednak na povšechné znalosti nejrozličnějších předpisů (sice jen na uživatelské, ne právníkové úrovni, ale zato v širokém spektru), jednak, a to hlavně na značném „sociálním kapitálu“ – dobré znalosti lidí, institucí a vůbec poměrů v Narberthu i okolí.

V centru zájmu PLANED jsou ovečky i lidé – viz letáky zvoucí na „Západovelšskou vlněnou podívanou“ (ovčácké slavnosti) a také informující o místní podnikatelské síti, zčásti plnící některé funkce okresní hospodářské komory.

Co mají navštívené sociální podniky společného? Zdá se, že k překonání susedských animozit a malicherností, které jsou i ve Walesu, je třeba nějaký vážný problém až lokální krize. V Narberthu to byl konec (přestěhování) trhů s dobytčím, v Hermonu zrušení místní školy a krach textilky v Cardiganu. Společný je také jeden prvek zajištění činnosti resp. udržitelnosti: PLANED, 4CG i Canolfan Hermon mají vždy aspoň malý, ale stálý příjem, nejčastěji z pronájmu nemovitosti.

Pro případnou další spolupráci jsem vytipoval pět podniků souvisejících s pivem (malé a družstevní pivovary a pivnice) a čtyři družstva nejen zemědělská.

Jiří Guth

Návštěva v Cardiffu u Steva Garretta

stáže

Ve dnech 29. 8. až 1. 9. 2014 jsem se zúčastnil pracovní stáže do Walesu v rámci projektu „Sociální ekonomika a sociální podnikání ve Walesu a jeho podpora“.

Vzhledem ke svému pracovnímu vytížení jsem z Prahy odlétal narychlo v pátek večer. Na letišti v Bristolu jsem přiletěl v 11 hodin večer. Díky Zuzaně Gutthové jsem měl ihned z letiště domluvený odvoz v podobě sympatického průvodce jménem Steve Garrett.

Nejzajímavější na tomto setkání byl pro mě fakt, že Steve přijel v autě Škoda Felicie s volantem na pravé straně, okolo tohoto vozu se točila i velká část naší konverzace po cestě.

Během cesty jsme se stihli rychle seznámit, dozvěděl jsem se základní fakta o místě, kam jedu, hlavně o tom, že Wales a Anglie jsou dva zcela nezávislé národy a kultury a že bych měl být opatrný, abych po překročení hraniční řeky do Walesu nemluvil o obyvatelích jako o Angličanech.

Ubytován jsem byl v útulném pokoji u Steva doma, v klidné čtvrti v Cardiffu poblíž centra.

Druhý den ráno jsem se, po výborné snídani, seznámil se strukturou jejich organizace a aktivitami, které v rámci organizací RCMA Social Enterprise Ltd a RCMA Market Garden Ltd vykonávají. Pak jsme společně se Stevem vyrazili na prohlídku města Cardiff, kde jsem se dozvěděl hodně o jeho historii. Vzhledem k plánovanému summitu NATO byla velká část města obehnaná betonovými zázarasy a vysokými ploty, ale přesto na mě město a jeho historie udělala veliký dojem. Večer jsme ještě společně stihli navštívit známý Barry Island a ochutnat fish and chips, což, jak jsem se dozvěděl, k návštěvě pláže zcela neodmyslitelně patří. Dále jsme navštívili hlavní přístav v Cardiffu, kde jsou umístěné budovy velšské vlády.

Hlavní náplní dalšího dne, tedy neděle, byla návštěva trhu. Jde o velmi zajímavý a organizačně propracovaný projekt, během kterého na břehu řeky Taff rozloží své stánky pravidelně cca 40 prodejců velmi různorodého zboží. Prodejci mají smlouvu s organizátory, že mohou prodávat jen určité druhy zboží, tím se zajistí nekonkurenční a přátelské prostředí, které nabízí skoro vše. Na trhu se dala sehnat

zelenina, sýry, domácí zákusky, tradiční místní výrobky a koláče, ale třeba i francouzský chléb, výrobky ze dřeva, domácí kari a rychlé občerstvení, které zde nabízel toto kari používající indický fastfood. Vše vždy v odpovídající kvalitě a s garancí, že jde o ekologické, v malovýrobě vyrobené produkty. Během 4 hodin, kdy trh probíhal, zde neustále proudily davy lidí, které se zastavily téměř u každého stánku. Tento den jsme završili návštěvou jazzového koncertu, kterého se Steve, jenž je mimo jiné i zdatný hudebník, se svou saxofonistkou také účastnil.

Poslední den pobytu jsem navštívil družstevní farmu, kterou provozuje organizace RCMA Market Garden Ltd. Přestože je tento projekt spíše v počátcích, překvapil mě rozsah toho, co již zvládli vybudovat. Viděl jsem dva „tunely“ (šlo o fóliové skleníky) a několik hektarů nasázené a opečovávané zeleniny. Také mě zaujal družstevní způsob hospodaření a fakt, že tento pozemek je pronajímán od sousedící umělecké komunity. Takže v blízkém sousedství lze najít různé sochy, jurty, marigotky, ale i permakulturní lesní zahradu, různé ovocné keře a stromy. Během

posledních několika hodin jsem ještě za Stevova doprovodu stihl navštívit Simona Michaelse, konzultanta pro podporu etického podnikání, se kterým jsme probírali možnosti organizace a IT řešení systémů distribuce potravin pro využití v jižních Čechách. Pak jsme se rozloučili a už jsem autobusem mířil zpět na letiště v Bristolu.

Závěrem můžu říct, že během pobytu jsme se se Stevem spřátelili i nad rámec domluvených aktivit a navštívili jsme, kromě výše zmíněného, společně hrad, jazzový koncert a mimo jiné se domluvili, že zůstaneme v kontaktu. Také jsem ho pozval na návštěvu do ČR a rád mu jeho pohostinnost oplatím. V tomto spatřuji, samozřejmě kromě mnoha technických rad a zkušeností se sociálním podnikáním, největší přínos této stáže – tedy navázání přátelských kontaktů a vazeb přesahující hranice původně plánované exkurze. Toto by bez osobní návštěvy nikdy možné nebylo.

Metodika pro zahájení sociálního podnikání

Jedním z plánovaných výstupů našeho projektu bylo také sestavení metodiky pro zahájení sociálního podnikání. Během trvání projektu se však na trhu objevilo hned několik podobných publikací. Společnost P3 – People, Planet, Profit, o.p.s. vydala publikace „Jak založit sociální podnik“ a „Sociální podnikání v České republice a v zahraničí“, a spolek Inovation Tank připravil publikaci „Rozjed' to!, aneb Jak začít společensky prospěšné podnikání“ (obě publikace jsou ke stažení na internetu). Rozhodli jsme se tedy více reflektovat současnou situaci, kdy na jedné straně Nový občanský zákoník upravuje právní formy organizací a firem, a na druhé straně jsou připraveny nové operační programy pro období let 2014 – 2020 (23), které přináší mnoho příležitostí pro zakládání i rozvoj sociálního podniků. Metodika také zohledňuje připravovaný zákon o sociálním podnikání, který bude v platnosti pravděpodobně od ledna 2017.

Metodika odkazuje na základní definice a charakteristiku sociálního podnikání, které již reflektují připravovaný zákon. „Sociální podnik“ není vymezen žádnou konkrétní právní formou, je to spíše sousloví používané k popisu firmy, naplňující veřejně prospěšné cíle, které jsou formulovány v zakládacích dokumentech. Firma vzniká, i se rozvíjí na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního. Sociálním podnikem může být i fyzická osoba, pokud má alespoň jednoho zaměstnance.

Definován je i integrační sociální podnik, veřejně prospěšný cíl – zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce – má jasně formulován v zakládacích dokumentech. Zde by podíl osob znevýhodněných měl tvořit více než 30 % zaměstnanců.

Metodika se věnuje základním otázkám vlastního založení sociálního podniku, případně transformaci běžného podniku či neziskové organizace na sociální podnik. Velice významné je pro nové i už fungující sociální podniky síťování a navazování spolupráce, které usnadňuje orientaci v legislativě, dotační politice státu i regionů, rozšiřuje obchodní možnosti.

Podstatná kapitola metodiky se věnuje možnostem financování rozjezdu, modernizace i provozních nákladů sociálních podniků a rámcově rekapituluje možnosti dotací z evropských, národních a regionálních zdrojů, uvádí přehled nadací zaměřených na tuto oblast, i předkládá možnosti čerpání sociálních dávek a podpor zaměstnanosti i případně úvěrování pro podnikatele.

Pro začínající „sociální podnikatele“ je důležitá správná volba právní formy

nového subjektu. V metodice najdete přehled všech možných forem neziskových i podnikatelských subjektů včetně posouzení jejich vhodnosti pro potřeby sociálního podnikání.

Pro rozvoj sociálního podnikání v ČR bude důležité přijetí zákona o sociálním podnikání. Nový zákon upraví zejména status sociálního podniku, podmínky vzniku rejstříku sociálních podniků, dohled a kontrolu sociálních podniků, pravidla podpory sociálních podniků i strategii a koordinaci rozvoje sociálního podnikání v ČR.

Předložení věcného záměru zákona se předpokládá v 2. čtvrtletí 2015, návrh zákona o sociálním podnikání ve 4. čtvrtletí 2015 a předpokládaný termín nabytí účinnosti zákona je leden 2017.

Další příležitostí pro podporu sociálního podnikání je způsob zadávání veřejných zakázek. V roce 2014 Agentura pro sociální začleňování vydala metodiku „Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek“, která je ke stažení na <http://www.socialni-zaclenovani.cz/socialne-odpovedne-zadavani-verejnych-zakazek-metodika-a-manual-dobrych-praxi>. Metodika veřejným zadavatelům nabízí současný právní rámec pro to, aby zohlednili sociální a ekologické aspekty při svém zadávání veřejných zakázek. Metodika ukazuje cesty, jak je zohlednit i v zadávacích řízeních i sociální a environmentální kritéria. Tato možnost je však dosud využívání víceméně ojediněle.

Do budoucna se rýsuje rozšíření možností sociálních i environmentálních kritérií a to díky v letošním roce schválené evropské směrnici o zadávání veřejných zakázek 2014/24/EU, která může být podnětem k úpravě národní legislativy v oblasti

zadávání veřejných zakázek.

Podle této směrnice zaměstnání a výkon povolání přispívají k začlenění do společnosti a tvoří základní prvky pro zajištění rovných příležitostí pro všechny. V této souvislosti hrají významnou roli chráněné dílny i jiné sociálně zaměřené podniky, jejichž hlavním cílem je podpora sociálního a profesního začlenění nebo opětovného začlenění zdravotně postižených a znevýhodněných osob. Takovéto dílny nebo podniky však za obvyklých podmínek hospodářské soutěže nemusí být schopny veřejnou zakázku získat. Je proto navrženo:

Čl. 20: Členské státy mohou vyhradit právo na účast v zadávacím řízení chráněným dílnám a hospodářským subjektům, jejichž hlavním cílem je sociální a profesní začlenění osob s postižením nebo osob znevýhodněných (...), pokud alespoň 30 % zaměstnanců těchto dílen, hospodářských subjektů (...) jsou osoby s postižením nebo osoby znevýhodněné.

Z hlediska podpory místní ekonomiky je pak významný tento článek:

Čl. 67 a 68: Ekonomicky nejvýhodnější nabídka z hlediska veřejného zadavatele se stanoví na základě ceny nebo nákladů prostřednictvím nákladové efektivnosti, například podle nákladů životního cyklu. (...) Tyto náklady mohou zahrnovat náklady na emise skleníkových plynů a emise jiných znečišťujících látek a jiné náklady na zmírnění změny klimatu.

Kompletní „Metodika pro zahájení sociálního podnikání“ je ke stažení na <http://mas.sdruzeni.cz>, v záložce Projekty MAS (Rodina a zaměstnání).

Zuzana Guthová

Rodina a zaměstnání – inovace pro venkov

Jednou z posledních aktivit projektu Rodina a zaměstnání – inovace pro venkov byla závěrečná konference, která se uskutečnila 4. listopadu 2014 v prostorách Jihočeské hospodářské komory v Českých Budějovicích. V původní představě mělo jít o akci, která shrne výsledky celého projektu a seznámí účastníky s tím, co se projektovému týmu společně se členy pracovní skupiny podařilo během téměř dvouletého období dosáhnout v oblasti sociálního podnikání.

V období končícího roku 2014 však nebylo možné pominout skutečnost, že pro období 2014 – 2020 finišují přípravy nových operačních programů, ve kterých své místo najde i téma sociálního podnikání. Takže nejen to, co bylo, stalo se předmětem jednotlivých referátů na konferenci. Prostor dostaly i příspěvky, které ukázaly budoucí možnosti finančních zdrojů pro zakládání a rozvoj sociálních podniků. Jedním ze zásadních poznání při realizaci našeho projektu bylo totiž to, že v současných kulturně společenských a hospodářských podmínkách českého venkova (zarámovaných do současné české legislativy) je v zásadě nemožné, aby sociální podniky vznikaly a delší dobu fungovaly bez finanční pomoci z veřejných zdrojů. Samozřejmě, že jsme narazili i na výjimky. U nich jsme ale zjistili, že mají k dispozici podmínky a zázemí, které jsou v zásadě nepřenositelné a nelze je zobecňovat do doporučujících metodických postupů.

Jinými slovy jsme došli k tomu, že bez dotací to prostě nepůjde (a čest všem výjimkám). Pro mě osobně to není příliš povzbudivé zjištění. Přeci jen jsem doufal, že se najdou podnikatelské záměry, které svým charakterem budou splňovat principy sociálního podnikání a současně budou mít reálné předpoklady být udržitelné pouze na základě zdrojů, které si vytvoří podnikáním. Asi jsem se však mýlil a připouštím, že zájemce o sociální podnikání by se měl seznámit s dotačními programy, které budou od roku 2015 k dispozici. V podstatě by se jeho pozornost měla soustředit především na Integrovaný regionální operační program (IROP) a Operační program Zaměstnanost (OPZ).

Podpora z IROP bude zaměřena na investiční projekty. V rámci prioritní osy 2 s názvem „Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů“

bude sociální podnikání podporováno v rámci specifického cíle „Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání“. V rámci naplňování tohoto cíle budou podporovány projekty zahrnující výstavbu, rekonstrukci, rozšíření i vybavení sociálních podniků. Mezi příjemci budou moci být osoby samostatně výdělečně činné, malé a střední podniky, obce, organizace zakladané nebo zřizované obcemi, dobrovolné svazky obcí, organizace zakladané nebo zřizované dobrovolnými svazky obcí a nestátní neziskové organizace.

Podmínkou všech projektů usilujících o podporu bude soulad s principy sociálního podnikání, které jsou charakterizovány v těchto třech oblastech

1. Sociální prospěch, tj. podnik přispívá k podpoře sociálního začleňování, takže min. 30 % zaměstnanců z celkového počtu zaměstnanců sociálního podniku musí pocházet z cílových skupin. Další podmínkou je, že vztahy v sociálním podniku směřují k maximálnímu zapojení pracovníků do rozhodování.
2. Ekonomický prospěch, tj. zisk je používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku.
3. Environmentální a místní prospěch, který je dán jednak podmínkou uspokojení přednostně místní potřeby a využití přednostně místních zdrojů a jednak zohledňuje environmentální aspekty.

Podpora z OPZ bude naopak zaměřena na projekty neinvestičního charakteru. V rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou bude sociální podnikání podporováno v rámci specifického cíle „Rozvoj sektoru sociální ekonomiky“.

Věcně je tento cíl specifikován jako podpora vzniku nových a rozvoje stávajících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání, zavedení systému podpory startu, rozvoje a udržitelnosti sociálních podniků, dále pro vzdělávání osob sociálně vyloučených a osob ohrožených sociálním vyloučením na trhu práce s cílem podpory vzniku nových podnikatelských aktivit zaměřených na sociální podnikání apod. Mezi příjemci dotace zde budou moci být především poskytovatelé služeb, kraje, obce a jimi zřizované organizace, svazky obcí, organizační složky státu, nestátní neziskové organizace, zaměstnavatelé, školy a školská zařízení, výzkumné a vzdělávací instituce.

V době konání konference ještě nemohly být oznámeny termíny jednotlivých výzev k podávání projektů, ani konkrétní požadavky na zpracování těchto projektů. Troufám si tvrdit, že tyto informace ještě dnes neznají ani tam, kde jsou oba dva programy připravovány, tedy na Ministerstvu pro místní rozvoj a Ministerstvu práce a sociálních věcí. Toho se možná dočkáme někdy v polovině roku 2015 a do té doby můžeme pouze sledovat vývoj jednání mezi Evropskou komisí a příslušnými českými ministerstvy o konečné podobě výše zmíněných dvou operačních programech.

Michal Jarolímek

Jihočeská hospodářská komora

Jihočeská hospodářská komora (JHK) je sdružení podnikatelů, jehož hlavním posláním je podpora rozvoje podnikatelského prostředí v regionu a prosazování zájmů

svých členů. Členství podnikatelů je dobrovolné, přičemž v současné době členskou základnu tvoří více než 1200 podnikatelů a podniků.

V rámci podpory podnikatelů JHK poskytuje informační servis a poradenství, členové se však mohou účastnit i rozmanitých vzdělávacích akcí, využívat konferenčních služeb, či zveřejňovat své pracovní nabídky a poptávky. JHK také nabízí propagační služby, ověřování

exportní dokumentace, služby spojené s platbami elektronického mýta a veškeré služby poskytované v rámci kontaktního místa Czechpoint.

Začínajícím podnikatelům JHK poskytuje konzultace a poradenství k zahájení podnikatelské činnosti a sestavení podnikatelských záměrů. Jedná se například o asistenční podporu, kdy spolu se začínajícím podnikatelem projdou pracovníci krok po kroku, co vše je nutné k podnikání vyřídit a na co se musí začínající podnikatel připravit. Nezbytnou otázkou je i zabezpečení financování podnikatelské činnosti či poradenství k dotačním programům a dalším odborným oblastem s podnikáním souvisejících.

V počátečních fázích své činnosti mohou podnikatelé využít také rekvalifikačního kurzu Základy podnikání, který se

teoreticky i prakticky zaměřuje na základní informace nezbytné k zahájení podnikatelské činnosti.

Začínající podnikatelé mohou v současné době získat i podporu v podobě zvýhodněného financování. Jihočeští podnikatelé mají v tomto ohledu výhodu díky grantovým programům Jihočeského kraje. Ten ve spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou podporuje získání zvýhodněného financování, prostřednictvím tzv. zvýhodněného regionálního úvěru pro podnikatelské subjekty v Jihočeském kraji. Drobní a malí podnikatelé mohou již od března tohoto roku moci znovu požádat o úvěr až do výše 1 mil. Kč, resp. začínající podnikatelé bez podnikatelské historie do 500 tis. Kč, s pevnou úrokovou sazbou 4%.

Co jsem v projektu získal? Náhled a cenné zkušenosti!

Jsem realista, který je zvyklý hodnotit věci na základě své vlastní osobní zkušenosti. Nevěřím v osud, ani nadpřirozené bytosti, odmítám teze založené na mediální propagandě, přesto se někdy mýlím.

Sociální podnikání? Co to je?

Když jsem před dvěma lety přijal pozvání lidí z Místní akční skupiny Sdružení Růže, abych spolupracoval na projektu „Rodina a zaměstnání – inovace pro venkov“, o sociálním podnikání jsem měl velmi malé povědomí, spíše předsudek. Doposud jsem měl osobní zkušenost pouze se zaměstnáváním osob, které jsou znevýhodněny na trhu práce, ať už jsou to lidé s nějakým zdravotním handicapem, osoby trestané, nebo drogově závislé. Tato zkušenost, která nebyla příliš pozitivní, mne natolik poznamenala, že jsem jen s obtížemi hledal nové aspekty sociálního podnikání, o jeho udržitelnosti ani nemluvě.

Mě se to netýká....

Spolupráce v projektu mi umožnila nahlédnout pod ruce lidem, kteří se s nadšením

a bezbřehým úsilím snaží část svých úspěchů předat dál společnosti a tím motivovat lidi kolem sebe. Motivovat je, aby změnilí své stereotypy a začali uvažovat pozitivně, začali více poznávat příležitosti ve svém nejbližším okolí. Motivovat je, aby se na okamžik zastavili a oprostili se od uspěchaného každodenního shonu, který je podle mého názoru dnes více než kdy jindy orientován na spotřebu, a to čehokoliv - zboží v akci, lepší auto, posekaný trávník, nejnovější telefon, pro který jsme ochotni jet autem 30km a zpět, protože zítra už by mohl být vyprodaný, ale pytlík od svačiny z fastfoodu vyhodím u silnice, protože je mi zatěžko ho dovézt domů a vyhodit jej do popelnice.

Jen pár nadšenců...

O to více oceňuji, že převážná většina těchto „nadšenců“, jak je někdy sám pro sebe nazývám, to nedělá jen z potřeby ulevit svému svědomí, tak jako spousta z nás třeba třídí odpad a prohlašuje se environmentalistou, ale dělají to čistě z nezištných důvodů, z lásky ke svému okolí, přírodě a v důsledku k sobě samému.

Jako jeden příklad za všechny uvedu třeba využívání lokálních produktů. Zeptejte se svého souseda, který už několikátou generaci vyrábí nábytek, nebo prodává zeleninu, jak se mu daří? A vůbec, znáte svého souseda?

Jsem bohatší, děkuji!

Děkuji lidem, kolem projektu „Rodina a zaměstnání – inovace pro venkov“ za tuto zkušenost, za možnost být součástí. Osobně mi tato zkušenost dala možnost nahlédnu a dodala mi více optimismu. Závěrem bych rád napsal, k jakému poznání jsem mj. i díky projektu došel: „Není důležité znát přesnou definici „sociálního podnikání“, stačí, pokud se sám k sobě a ke svému okolí budeme každý za sebe chovat odpovědně...“

Petr Rejnek

Jihočeská hospodářská komora

Podpora zaměstnanosti v Jihočeském kraji

Krajská pobočka Úřadu práce České republiky v Českých Budějovicích ve spolupráci se svými kontaktními pracovišti v rámci Jihočeského kraje zajišťuje (mimo jiné) realizaci opatření a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, jejímž cílem je dosažení maximálně možné úrovně zaměstnanosti.

Jihočeský kraj, z pohledu situace na trhu práce, eviduje dlouhodobě jednu z nejnižších nezaměstnaností v rámci všech krajů České republiky. Ke konci třetího čtvrtletí letošního roku činil podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věkové skupině 15 – 64 let v Jihočeském kraji 5,6 %. V meziročním srovnání tak Jihočeský kraj evidoval tento podíl nezaměstnaných nižší o 0,5 p.b. než v září roku 2013. Zároveň to znamenalo, že Jihočeský kraj v letošním září evidoval třetí nejnižší podíl nezaměstnaných v rámci všech krajů České republiky (po Praze a Plzeňském kraji) a i nadále setrval výrazně pod celorepublikovým průměrem (ten činil 7,3 %).

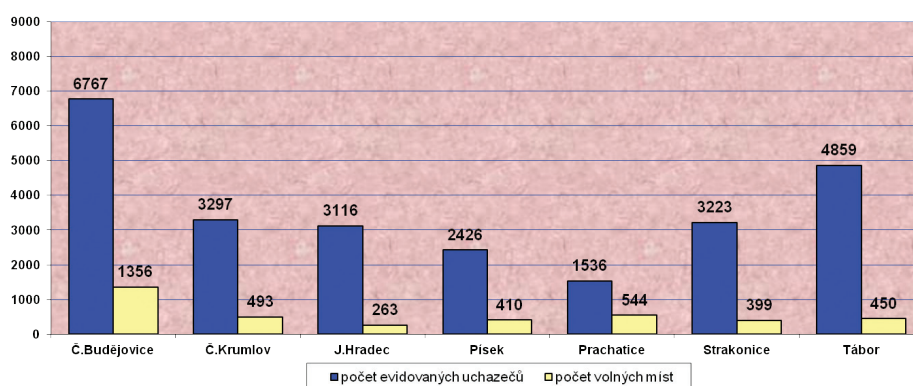
Za zmínku také stojí fakt, že kromě měsíce ledna, ve všech ostatních dosavadních měsících letošního roku v Jihočeském kraji vždy v daném měsíci převažoval počet osob, které z evidence Úřadu práce odcházely nebo byly vyřazeny nad počtem osob, které do evidence vstoupily.

Tento, dá se říci pozitivní vývoj, se promítl i do výše registrované nezaměstnanosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje. Ke konci třetího čtvrtletí letošního roku 4 okresy našeho kraje (Prachatice, Jindřichův Hradec, Písek a České Budějovice) evidovaly podíl nezaměstnaných pod hranicí 5,0 %. Zároveň v 5 okresech připadalo na jedno poptávané volné pracovní místo méně než 8 uchazečů o zaměstnání (Prachatice, Písek, České Budějovice, Český Krumlov a Strakonice).

Pozitivní meziroční vývoj naše krajská pobočka zaznamenala i v oblasti volných pracovních míst, kdy ke konci září 2014 kontaktní pracoviště Jihočeského kraje evidovaly celkem 3 915 volných míst, v meziročním srovnání tak bylo letos evidováno o 1 193 volných pracovních míst více. Trvale je velký zájem především o pracovníky v profesích kuchař/kuchařka, prodavač/prodavačka, řidič v dálkové nákladní dopravě a také v kvalifikovaných strojírenských profesích.

Opatření a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti mají sloužit především k podpoře skupin uchazečů o zaměstnání, které

Celkový počet evidovaných uchazečů o zaměstnání a počet volných místv okresech Jihočeského kraje k 30. září 2014

jsou z různého důvodu znevýhodněny při svém vstupu (či návratu) na trh práce. Mezi tyto skupiny v Jihočeském kraji patří zejména osoby ve věku 50 let a starší (resp. osoby starší 55 let), osoby se zdravotním postižením, dlouhodobě evidovaní uchazeči o zaměstnání (s dobou evidence delší než 5 měsíců) a také mladiství a čerství absolventi (ve věku do 30 let).

Mezi nejčastěji využívané nástroje aktivní politiky zaměstnanosti patří tzv. veřejně prospěšné práce – časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství apod. Zaměstnavatelé, kteří na tato pracovní místa přijímají znevýhodněné uchazeče o zaměstnání, jsou v naprosté většině případů obce a města, resp. organizace, které úklidové práce zajišťují ve prospěch dané obce či daného města.

Dalším hojně využívaným nástrojem jsou tzv. vyhrazená společensky účelná pracovní místa. Tato pracovní místa jsou vyhrazena zpravidla v profesích odbornějšího charakteru, zaměstnavatelé přijímajícími do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání jsou v těchto případech většinou fyzické a právnické osoby. Jak u společensky účelných pracovních míst, tak i u výše zmíněných veřejně prospěšných prací, Úřad práce poskytuje zaměstnavatelé na základě uzavřené písemné dohody po sjednanou dobu měsíční příspěvek na mzdové náklady takto

zaměstnané osoby.

Za první tři čtvrtletí roku 2014 bylo v rámci Jihočeského kraje vytvořeno 1 336 pracovních míst na veřejně prospěšné práce a vyhrazeno více jak 2 173 nových pracovních míst v rámci společensky účelných pracovních míst. V obou případech jsme tak překročili celkové počty míst, které byly podpořeny těmito nástroji za celý přechodný rok.

Úřad práce rovněž podporuje uchazeče o zaměstnání, kteří se rozhodnou pro samostatně výdělečnou činnost. I v takovýchto případech, při splnění daných podmínek, Úřad práce může poskytnout uchazeči jednorázový finanční příspěvek při zahájení vlastního podnikání.

Další možností, jak zvýšit zaměstnatelnost evidovaných uchazečů na trhu práce je absolvování některého z rekvalifikačních kurzů, jejichž realizaci zajišťuje Úřad práce. Zvláštním druhem rekvalifikací je i relativně nový nástroj aktivní politiky zaměstnanosti, tzv. zvolené rekvalifikace.

Lze předpokládat, že situace na trhu práce se v krátkodobém časovém horizontu zásadně nezmění. Je jisté, že v nadcházejícím zimním období bude nezaměstnanost znovu stoupat, jarní měsíce však opět přinesou tradiční pokles v počtu nezaměstnaných v souvislosti s nárůstem poptávky zaměstnavatelů po sezónních pracovnících.

MASky a sociální podnikání

Co mohou místní akční skupiny (dále MAS, MASky) (u-)dělat pro sociální podnikání? Že a proč ho v té či oné míře podporovat mají, považujeme za prokázané - i díky tomuto projektu.

Na „nejvyšší“ úrovni mohou MASky záměr té podpory vtělit do **cílů a zásad strategie** komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD). Ve své nejvlastnější funkci mohou **rozdělovat peníze z ESI popř. i jiných fondů**. Mohou principy sociálního podnikání promítnout do tzv. **horizontálních témat resp. kritérií pro výběr projektů k podpoře**. Mohou ty principy samy respektovat ve svém **vlastním provozu a činnosti**. Konečně mohou sociálnímu podnikání ve svém území pomáhat dílčími „měkkými“ aktivitami:

iniciovat vznik nebo konverzi sociálních podniků, poskytovat jim **poradenství** před vznikem i v začátcích a v případě zájmu je „**síťovat**“, tedy do určité míry jim napomáhat ve vzájemné spolupráci a výměně zkušeností a v hledání a prosazování společných zájmů.

Uvedme několik konkrétních příkladů z Místní akční skupiny Sdružení Růže (MAS SR), případně odjinud.

Pracovní název její SCLLD pro období 2014-2020 přímo vyjadřuje podstatu sociálního podnikání: Region trojího zisku (pro připomenutí, ten zisk je hospodářský, společenský a pro životní prostředí). Podpora sociálního podnikání má být nosnou myšlenkou rozvoje území MAS SR a jakousi „červenou nití“, která se táhne celou strategií. Není úplně snadné toho dosáhnout, protože strategie vzniká důsledně participativně, tedy zdola nahoru, a nikdo z členů ani z aparátu MAS SR do ní nechce vnucovat či dokonce oktrojovat své nápady bez široké shody.

U šesti strategických cílů ve SCLLD MAS SR lze jen určit, že – odvozeně od zmíněného trojího zisku – sociální podnikání prvotně přispěje k dosažení tří z nich:

- Vysoká zaměstnanost a dobré podmínky k podnikání
- Dostupné všechny potřebné sociální služby a pomoc
- Uchování a rozvoj přírodního a kulturního dědictví

Pokud jde o peníze z ESIF fondů, které budou rozdělovány prostřednictvím tzv. operačních programů, v době uzávěrky tohoto zpravodaje je známo, že přímá podpora bude v Integrovaném regionálním operačním programu a v operačním programu Zaměstnanost. Druhý z nich bude ale dostupný jen pro vybraných několik desítek MASEk. Jest se obávat, že mezi kritérii toho výběru bude zájem MAS o podporu sociálního podnikání hrát jen okrajovou roli, pokud vůbec nějakou. V dalších dvou operačních programech, Programu rozvoje venkova a OP Životní prostředí, je navrženo několik „věcných“ opatření, která budou moci sociální podniky provádět – namátkou zpracování dřeva, výsadba stromů nebo hubení vybraných invazních druhů rostlin. Tím bude mj. dosaženo kýžené integrace a synergie.

Tzv. horizontální témata jsou rámcově dána shůry, přesněji jsou v kapitole č. 5 Společného strategického rámce, ten tvoří přílohu 1 obecného nařízení č. 1303/2013.

- Partnerství a víceúrovňová správa
- Udržitelný rozvoj
- Podpora rovnosti žen a mužů a nediskriminace
- Přístupnost (pro zdravotně postižené)
- Řešení demografické změny (úbytek pracujícího obyvatelstva, zvyšující se počet obyvatel v důchodovém věku v celkové populaci, vyliďňování, začlenění všech věkových skupin).
- Přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování (a prevence rizik)

V MAS SR jsme se pokusili je transponovat či přesněji řečeno operacionalizovat, tedy přeformulovat do srozumitelné a použitelné (hlavně hodnotitelné) podoby. Také jsme doplnili vlastní kritéria, odrážející „to, na čem nám záleží“ (cíle naopak představují „to, čeho chceme dosáhnout“) a to všechno jsme nechali hodnotit účastníky druhé vlny veřejných projednání v rámci přípravy SCLLD. Výsledky nejsou úplně jednoznačné. Dvě kritéria odvozená z principů sociálního podnikání obsadila čelo pomyslného žebříčku, totiž Podpora místní produkce a Šetrnost k životnímu prostředí. Kritérium Nabídka práce pro

mladé ale skončilo na zhruba průměrné hodnotě a Nabídka práce pro sociálně znevýhodněné úplně propadla.

U vlastního provozu MAS, obvykle hlavně jejího sekretariátu, je možné zhodnotit, nakolik naplňuje principy sociálního podnikání. Ty jsou přehledně sepsány např. na webu: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>. Obecně řečeno, je možné se snažit naplňovat ty principy co nejvíc. Konkrétněji: u sociálních principů je zřejmé, že prvotní činnost MAS slouží přímo prospěchu společnosti, byť je to vyjádřeno trochu zastřeně jako „rozvoj území“. Ekonomické principy plní obvykle jen zčásti, například podíl prodeje výrobků a služeb nebývá příliš vysoký. Naopak reinvestice případného zisku (kladného hospodářského výsledku) je u obecně prospěšných společností ze zákona a u spolků je přinejmenším dobrým zvykem. Opačný přístup by ostatně zaváněl obcházením daňových zákonů. Ohledy na životní prostředí lze s výhodou (úspory!) projevit „zeleným úřadováním“, cílevědomou snahou a energetické úspory nebo hledáním šetrných forem mobility pro venkov.

Při zakládání sociálních podniků lze obecně využít administrativních zkušeností MAS a specificky znalostí o legislativě a zahraničních zkušenostech: to nejen u MAS SR, ale i u MAS Brdy-Vltava, MAS Šluknovsko a leckde jinde. Dobře fungující MAS by měla být schopna pomoci i s vyhledáváním manažerů pro vznikající sociální podniky. Organizačně zdatný a přitom obětavý a pro věc zapálený manažer je nejen podle zkušeností z ciziny jeden z hlavních faktorů úspěchu sociálního podniku.

Soustavnější poradenství může MAS poskytovat, pokud se k tomu vědomě rozhodne a nejenže získá potřebné konkrétní znalosti a vědomosti, ale také se bude starat o jejich aktualizaci, zapojí se do sítě typu TESSEA a podobně. Každopádně může zájemcům o sociální podnikání posloužit dobrou znalostí regionu a tzv. jeho potřeb. Může také povzbuzovat skromné nebo jinak váhající zájemce o sociální podnikání – jak o začátek, tak

o konverzi konvenčních podniků v sociální, v čemž je evidentně skryt ohromný potenciál.

Případné síťování musí vždy vycházet ze zájmu samotných sociálních podniků. V některých krajích, například na jižní Moravě již vznikají jakási krajská sdružení. Síť může kromě vzájemného povzbuzování a pomoci nabízet určitý servis (poradenský aj.), rozhodně by neměla přinášet další administrativní zátěž. Nutno

poznamenat, že pravidelná tematická setkání podnikatelů významných pro místní rozvoj („podnikatelské kavárny“), zkusmo pořádaná některými MASkami, se osvědčila jen zčásti. Zájem byl převážně jen o témata slibující finanční nebo jinou podporu či ulehčení, kdežto pokud šlo o to, co mohou podnikatelé dělat (sdílet) ve prospěch regionu a jeho obyvatel, zájem nebyval velký. Každopádně je nanejvýš vhodné využít pro „síťovací“ aktivity sociální kapitál jednotlivých členů (obecně

řečeno partnerů) MASky a podpořit je ze strany sekretariátu.

Sociální podnikání se nemá kázat jako nějaké samospasné dobro a je výsostným právem každé MASky věnovat mu třeba jen okrajovou pozornost. Ale pokud o ně některá MASka má vážný zájem, může k jeho podpoře získat prostředky, povzbuzení i zkušenosti od nejrůznějších institucí – veřejné správy i nezávislých – a jednotlivců.

Respektovat zájmy všech bytostí

Rozhovor s panem Miloslavem Knížkem, ředitelem akciové společnosti Bemagro, která hospodaří v okolí Malont v podhůří Novohradských hor. Při vstupu do Bemagra vás přivítá motto „Harmonie mezi přírodou a zemědělstvím“. Jeho otisky spatříte v opatřeních pro přírodu, ve snaze porozumět potřebám chovaných zvířat i v pestrém zaměření podniku. Od chovu krav na mléko a na maso, přes selský dvůr s drůbeží, prasaty a ovečkami po pěstování obilí, brambor, zeleniny, chov včel k obnově mezí, mokřadů a vysazování alejí. Již dnes tu nakoupíte většinu základních potravin, příští rok přibudou výrobky z vlastní mlékárny a v plánu je také zpracování masa přímo na statku.

Co bylo impulsem k dnešní cestě Bemagra provázené citem k přírodě a hledáním harmonie uvnitř podniku i navenek?

Myslím, že hlavním impulsem bylo mé setkání se zvířaty před dvanácti lety. Krávy na farmě v Meziříčí byly ve velmi špatném zdravotním stavu, odborníci doporučovali naprostou většinu zvířat utratit a nakoupit

nové, tehdejší management nevěděl jak situaci řešit. A přede mně jako vzdáleného majitele a laika bylo postaveno rozhodnutí o osudu těchto zvířat. Začal jsem se ptát – v kravíně, doktorů, profesorů, lidí v jiných podnicích a hlavně sám sebe a zvířat.

Jaké byly odpovědi?

Velmi různorodé. Ale uvěřil jsem těm, které říkaly, že chov dojnic v Meziříčí je správná věc a že lze stádo zachránit. Za pomoci mnoha spolupracovníků (jmenovitě bych rád po letech poděkoval paní Marii Frübauerové) se během tří let situace zásadně změnila.

V čem se změnila?

Věděli jsme, co chceme – zdraví a spokojenost zvířat i lidí. Tomu pak odpovídala

i provedená opatření včetně stavby nového kravína, důraz na kvalitu krmení apod.

Jak se během let měnily cíle a priority Bemagra?

Zjednodušeně bych řekl, že v devadesátých letech se Bemagro měnilo ze socialistické společnosti v kapitalistickou, v době cca před deseti lety v ekologickou a v posledních letech v biodynamickou. Tomu odpovídají i cíle a priority – nejdříve to byly peníze, pak důraz na kvalitu života zvířat, ochrana přírody a postupně ozdravování půdy jako základu našeho hospodaření, sociální otázky apod.

Peníze nejsou při rozhodování na prvních místech. Co vše má silnější váhu?

Snažíme se dělat věci ve prospěch všech bytostí, takže rozhodují zájmy všech – od žízály až po mne. Jsme si vědomi, že pokud budeme upřednostňovat někoho na úkor druhého, tak se nám to vrátí. Bemagro je živý organismus. Je to, jako bych u člověka upřednostnil ledvinu před játry, důležitá je celková harmonie, vyváženost.

A jaká je tedy role peněz?

Peníze jsou samozřejmě důležité. Ale jejich role je jasně vymezená – je to služebník, ne pán. Dnes je rozšířeným omylem, že peníze jsou na prvním místě. Každý v hloubi své duše víme, že to není pravda. Proto by nikdy neměly rozhodovat, nesmíme je do té pozice pouštět.

O zaměstnancích se v Bemagru mluví jako o spolupracovnících. Jak se projevuje jejich rostoucí spoluodpovědnost a spoluúčast na dění v podniku?

To je složitá cesta, společně se to učíme. Pro nás vedoucí pracovníky není lehké předávat pravomoce a pro další spolupracovníky není lehké přebírat zodpovědnost. Je to těžké, ale každý uražený kousek této cesty je krásný.

V zemědělství stále ubývá pracovníků, jak to že Bemagro jde opačným směrem? Je to ekonomické?

Při klasickém podnikatelském pohledu to ekonomické není. Ale je otázkou, zda tento pohled je správný, zda není krátkozraký. Bemagro jde trochu proti proudu, máme malochovy zvířat, rozvíjíme pěstování zeleniny založené hodně na ruční práci, stavíme malou mlékárnu. Důvodů je více – máme dostatek prostoru, půdy,

známe poptávku po kvalitních potravinách a hlavně v Malontech a blízkém okolí je mnoho lidí, kteří nemohou najít smysluplnou práci.

Čeho si podle Tebe spolupracovníci na Bemagru nejvíce považují?

Na takovou otázku se těžko odpovídá. Byl bych rád, aby cítili Bemagro jako jakousi svoji jistotu, oporu, protože dnešní doba je pro všechny velmi těžká.

Biodynamické zemědělství a značka Demeter jsou u nás téměř neznámé. Jak přiblížit základní principy pro nezasvěcené?

Zčásti už jsem na to vlastně odpověděl dříve – respektovat zájmy všech bytostí. To znamená pozorovat vše kolem sebe, soucit s lidmi, zvířaty, rostlinami a celou naší matkou Zemí. Každému, kdo se o to snaží, se otevírá jeho srdce, cítí se šťastnější.

A to je celé?

Ne, samozřejmě ne. Jde o to uvědomovat si souvislosti, dívat se na problémy z co nejširšího hlediska. Nedělat jednoúčelové věci, snažit se například, aby potravina nesytila jen tělo, ale i duši. Aby výrobek byl nejen účelný, ale i krásný a měl v sobě i dobrou energii.

Čím je biodynamika pro Tebe? Co Ti přináší? Čemu Tě učí?

Biodynamika mi dává odpovědi na otázky, se kterými se při své práci v Bemagru potkávám. Pomáhá každému z nás nalézt své místo v životě nebo jinak řečeno – najít svůj smysl života. To je obrovský dar.

Co by mělo Bemagro v budoucnu přinášet světu?

Představuji si, že bude lidem pomáhat důstojně žít, že se bude starat o svěřenou krajinu a živé bytosti v ní, že bude nabízet opravdové potraviny.

Byl bych rád, aby Bemagro bylo příkladem a důkazem, že pravda a láska vždy nakonec zvítězí.

Dovětek redakce:

přejeme, aby se dařilo Bemagru a všem lidem kolem něj tuto vizi naplňovat a přejeme i Vám, našim čtenářům, abychom dokázali najít svoji cestu, smysluplnou a naplňující a naši odvahu po ní vykročit.

Pokud tou cestou je sociální podnikání ve prospěch ostatních, budeme vám o to víc držet palce!

Nadace a firemní dárcovství

Podporu sociálního podnikání je možné získat i prostřednictvím četných českých i zahraničních nadací. Zde je přehled několika v České republice působících nadací.

Ashoka

(<http://czech.ashoka.org/kdo-jsme>)

Mezinárodní společnost Ashoka usiluje o společnost podle svého motta "Každý může změnit svět." (Everyone A Changemaker). Ashoka podporuje jednotlivce, podnikatele i zástupce nestátních neziskových organizací kteří přinášejí inovativní, udržitelná a replikovatelná řešení společenských problémů na regionální i globální úrovni. Ashoka takové jedince vyhledává, finančně oceňuje a propojuje mezi sebou. Poskytuje jim společenskou podporu, umožňuje síťování mezi nimi napříč celou Evropou.

UniCredit Foundation

(<https://www.unicreditfoundation.org/en.html>)

UniCredit Foundation je firemní nadace založená v roce 2003 s cílem přispívat na rozvoj solidarity a filantropie v komunitách a regionech, kde banka působí, obzvlášť v zemích, ve kterých je skupina UniCredit přítomná (20 zemí v Evropě a střední Asii). Prostřednictvím poskytování finančních prostředků a manažerských znalostí UniCredit Foundation podporuje projekty se širokým společenským dopadem a také aktivity realizované místními neziskovými organizacemi.

Česká spořitelna

(<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/podpora-socialnich-podniku-d00016295>)

Vizí je usnadnit sociálním podnikům cestu od nápadu až po úspěšně zaběhnutý podnik. Kromě možnosti úvěrů jim nabízí i pravidelné vzdělávací semináře v rámci Akademie sociálního podnikání České spořitelny a podporuje i studentskou soutěž Social Impact Award. Mateřská společnost skupina Erste tuto oblast také intenzivně podporuje už od roku 2008 prostřednictvím své iniciativy good.bee.

Nadace Vodafone

(<http://nadacevodafone.cz/programy/laborator/>)

Laboratoř Nadace Vodafone je akcelerační program pro nestátní neziskové organizace a sociální podniky, které využijí technologie pro pozitivní změny ve

společnosti a mají ambici oslovit a získat řádově tisíce uživatelů. Tvůrci zajímavých společensky prospěšných nápadů si mohou v Laboratoři ověřit, zda jsou jejich vize životaschopné a zda si jejich technologická řešení najdou platící zákazníky.

ČSOB

<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Spolecenska-odpovednost/odpovedne-podnikani/Stranky/CSOB-grantovy-program-stabilizace-socialnich-podniku.aspx>

ČSOB opakovaně vyhlašuje grantový program Stabilizace sociálních podniků, který je určen na podporu sociálního podnikání. Partnerem při realizaci je organizace P3 – People, Planet, Profit, o.p.s.

Skupina ČSOB podporuje Nadační fond pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením (NFOZP). Sociálním firmám nabízí možnost financování auditu, po jehož dokončení získají ty úspěšné licenci k užívání známky Práce postižených.

Více:

<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Spolecenska-odpovednost/odpovedne-podnikani/Stranky/socialni-podnikani.aspx>

<http://www.pracepostizenych.cz/eshop>

<http://www.btc.cz/marketingove-strategie-obchodni-strategie-jak-zvysit-prodej,25.html>

Nadace Via

(<http://www.nadacevia.cz/cz/granty-a-podpora/rozvoj-nno/lepsi-byznys-podpora-socialniho-podnikani-2014>)

Program Lepší byznys: podpora sociálního podnikání. Program chce podpořit podnikatelské aktivity, které splňují kritéria sociálního podnikání a mají jasnou motivaci a potenciál přinést řešení společenských problémů. Nadace věří, že sociální podnikání by mělo být prospěšné jak podniku, tak zákazníkům a komunitě, ve které se sociální podnik nachází. V rámci programu podporuje nápady a záměry, které vnímají sociální podnikání v jeho širším pojetí (nezaměřují se např. pouze na oblast sociální práce). Program podpořila UniCredit Foundation a UniCredit Bank.

U Nadace Vodafone, Nadace VIA a ČSOB se jedná o kombinaci finanční podpory a poradenství.

Nadace OKD

(<http://www.nadaceokd.cz/cs>)

Život má mít hloubku...Nadace OKD podporuje nestátní neziskové organizace, které pomáhají potřebným, zlepšují úroveň sociální péče, volnočasových aktivit i životního prostředí. Mezi organizacemi, které podporují, jsou také sociální podniky s neziskovou právní formou.

